

Zanimivosti iz ljudskega štetja na Bolgarskem

SOFIJA, 22. jan. (O.N.A.) — Prvič po letu 1935 se zdaj vrši na Bolgarskem ljudsko štetje. Popis prebivalstva vrši preko 60.000 uradnikov, katere podpira v njihovi nalogi radio Sofija s pozivi prebivalstvu, naj podpira delo teh uradnikov. Časopisje je objavilo svari, glasom katerih bodo kaznovane osebe, ki bi dajale napačne podatke, z globo do 50.000 levov, kar odgovarja približno vsoti 33 dolarjev.

Toda navzlic odločni podpori s strani vlade, se imajo boriti uradniki z velikimi težavami. Popis zahteva podatke o starosti, rodbinskem stanju, vzgoji in poslu, ter o stanovanjskih razmerah, pri čemer je treba povedati, koliko kubičnih metrov stanovanjskega prostora pride na vsako osebo.

Vlada odkrila pretiravanja visokih starosti

Jasno je, da si prizadeva večina neoženjenih devic prikriti svojo pravo starost, dočim je pri starih moških in ženah že od nekdaj prevladovala težnja svojo starost vsaj za nekaj let povečati. To dejstvo je s posebno jasnostjo pokazalo zadnje ljudsko štetje iz leta 1935, ko je izkazala Bolgarija 1.756 moških in ženskih v starosti od preko 100 let.

Ta visoki odstotek stoletnih je svetovna javnost neka časa pripisovala zdravemu življenju bolgarskega naroda in tamšnjemu kislemu mleku. Na žalost je vlada vse slučaje stoletnih natančno preiskala in kmalu nato zmanjšala odstotek stoletnih — pokazalo se je, da jih je komaj 158. Vsi ostali so bili radi lepšega dodali nekaj let svoji prvi starosti.

Nov grob

NICK ROCK

V soboto večer je umrl v Albuquerque, New Mexico, Nick Rock (Herakovich), star 31 let, samski. V Novo Mehiko se je podal pred dvema leti v svrhu zdravljenja, potem, ko je bil radi zdravja odpuščen od vojakov, kjer je bil ponesrečen v letalski nesreči. Predno je odšel k vojakom je delal pri Upton Nut Co. in je stanoval na 14203 Thames Ave. Tukaj zapuščala mater Elizabeth, rojeno Drgančič, brata Thomas in sestro Carol. Truplo bo dospelo v Cleveland nocoj. Pogreb oskrbuje Grdinov pogrebni zavod.

Na obisku

V našem uradu se je zglasil glavni predsednik Slov. narod. jednote Mr. Vincent Cainkar, ki se je nahajal v Clevelandu par dni po jednotinih opravkih.

NORVEŽANI DVOMIJO, DA BI SE V ANTARKTIČNIH POKRAJINAH MOGLA RAZVITI RUDARSTVO

OSLO, 21. jan. (O.N.A.) — Navzlic temu, da se nahaja 8 različnih ekspedicijskih iz najrazličnejših dežel na potu v antarktične kraje, vztraja norveška vlada na kraljevem sklepu z dne 14. januarja l. 1939, na podlagi katerega zahteva Norveška zase kot svojo posest ozemlje, katero je bila v imenu Norveške zasedla takozvana ekspedicijska Norvegia.

Norveška pa ne namerava zahtevati nobenih dodatnih pridobitev ozemlja na Antarktiku. Norveški kitolovci, med ka-

TRUMAN SE BO PODAL NA OBISK V MEXICO CITY

Delavski tajnik Schwellenbach izjavlja, da preti vreči Zed. države v industrijski kaos

WASHINGTON, 28. jan. — Delavski tajnik Lewis B. Schwellenbach je danes ostro ožigosal republikanske načrte proti delavskim unijam, katerih navidezni smoter je omejevanje stavk, ter izjavil, da ako se bodo ti načrti izpeljali, se bo industrijska nemirnost v deželi dejansko povečala, in da bodo Zed. države nastopile dobo splošnega industrijskega kaosa.

Naznanilo o zgodovinski izjavi predsedniških obiskov je bilo tukaj tolmačeno kot poteza za ojačenje prijateljskih odnosov med obema ameriškim republikama. Diplomate izjavljajo, da bo Trumanovo potovanje "gesta dobre volje" napram Mehiki.

Kakor se je zvedelo, bo Truman v prestolnico Mehike in nazaj potoval z letalom.

Nekateri uradni krogi so domnevali, da se bosta Truman in Aleman tekom razgovorov v Mexico City posvetovala o posojilu, ki ga upa Mehika dobiti v Zedinjenih državah za financiranje programa industrializacije in o živinski bolezni, ki razsaja v Mehiki, v katero je zainteresirana tudi ameriška vlada, ker bi utegnila biti ogrožena tudi živinoreja v Zedinjenih državah.

Poljedelski tajnik Anderson je močno zaskrbljen radi epidemije bolezni na gobcih in parkljih, ki razsaja med živino v Mehiki.

OSTRA NOTA POSLANA POLJSKI VLADI

WASHINGTON, 28. jan. — Državni departament je danes poslal Poljski noto, v kateri se ostro kritizira "nasilne metode," o katerih pravi nota, da so bile rabljene v nedavnih volitvah. Istočasno pa je bilo naznanjeno, da Zedinjene države ne bodo opoklicale svojega zastopnika iz Varšave.

Uradniki "Slovana"

Na letni seji pevskega zbora "Slovana" so bili izvoljeni sledeči uradniki za leto 1947: Joseph Durjava, 758 E. 232 St., IV 2149, predsednik, Frank Pozar podpredsednik; tajnik in blagajnik John J. Zaller ml., 14704 Hale Ave., LI 5641, zapisnikar Ciril Ozbič, nadzornik: Ciril Ozbič in Frank Maurich, arhivar Joe Vičič, pevovodja Frank Vauter in pobiralec prispevkov podpornih članov Louis Znidaršič. Pevske vaje se vršijo vsako nedeljo popoldne ob pol dveh v Slov. društvenem domu na Recher Ave. Prihodnja seja se bo vršila po redni vaji v nedeljo popoldne.

terimi jih je mnogo, ki so večji del svojega življenja prebili v antarktičnih krajih, so izredno skeptični glede možnosti, o kateri je toliko govorjenja, da bi se kopalo različne rude v tistih krajih.

Opozarjajo na dejstvo, da je zemlja povsod pokrita z ledeno skorjo velikanske debeline. Poleg tega pa je vreme izredno ostro in neprijazno.

Kako naj bi se v takih razmerah kopalo rude in jih izkristilo, je neresen problem po mnenju teh pomorščakov.

Delničarska seja Slov. del. doma

V nedeljo popoldne se je vršila letna delniška seja Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd. Med zastopniki društev, katerih je bilo veliko število navzočih, je vladalo prav veselo razpoloženje in največ vsled tega, ko je vodstvo sporočalo, da je ves dolg odplačan ter je tako Slovenski delavski dom kot tak resnično last delničarjev.

Za to priliko se je povabilo glavnega predsednika SNPJ, Mr. Vincent Cainkarja iz Chicago. Kot je znano, je Mr. Cainkar mnogo pripomogel, da je dom dobil posojilo. Čestital je vodstvu in delničarjem predvsem na tem, da se je dom ohranilo na principih, ki so bili začetni prav od začetka. Ženski odsek Slovenskega delavskega doma mu je nato poklonil šopek cvetja.

Kot izreden govornik je bil priglasen Mr. Steve Darović, ki je pravkar dospel iz stare domovine kot delegat Slovanskega kongresa v Beogradu. Ni bombastičen, a briljanten govornik. V lepih izbranih besedah je opisal sprejem, ki ga je bila deležna delegacija vsehposlov v Jugoslaviji. Bilo je navdušenje, kot si ga ni moči predstavljati, je dejal. Njegove živie besede so izvale solze v očeh marsikateremu. Apeliral je na navzoče, da naj pomagajo našim ljudem v domovini predvsem z obleko in obutvijo.

V direktorij so bili izvoljeni sledeči: Walter Lampe, Leo Wolf, George Marolt, Tony Prime, Joseph Ogrinc, Vinko Coff, Louis Levstik, Frank Bittenc, Jim Koželj, Frank Ipavec. Namestnika sta Andy Melle in Frank Završnik.

Zborovanju je predsedoval Mr. Matt Petrovich. Po zaključku seje se je vršila domača zabava.

Izjava Johna Lokarja

John E. Lokar, tajnik bivšega gov. Lauscheta, je včeraj glasom poročila v "Cleveland Plain Dealerju" izjavil, da je svojemu odvetniku naročil, da podvzame korake za tožbo proti "Cleveland Pressu," čigar poročila v zvezi z izdajo likerskih dovoljenj so obrekovalna in mu utegne škodovati v privatnem businessu. Lokar je rekel, da je s svojimi partnerji vred že pred mesec kupil likersko licenco od neke gostilne na Dennison Rd., kateri je bilo plačano zanj \$20.000, in da je bil prenos iste na lokal na E. 185 St., kjer njegovi partnerji obratujejo kegljišče, izvršen strogo v smislu zakonov, kakor se to izvrši v nešteti drugih enakih primerih.

NESREČE V ZRAKU SO V PETIH DNEVIH PRINESLE 90 SMRTI

ALBUQUERQUE, New Mexico, 28. jan. — Včeraj se je tu ponesrečil armadni bombnik, pri čemer je našlo smrt 11 mož. S tem je število oseb, ki so bile v teku zadnjih petih dni ubite v raznih letalskih nesrečah v Zed. državah in inozemstvu, naraslo na 90.

Vsega skupaj se je v tej dobi zgodilo sedem velikih letalskih nesreč, največji od katerih sta se pripetili v Londonu in Copenhagenu.

Okoliščine zadnje nesreče so bile presenetljivo enake onim, pod katerimi sta izgubila življenje na Danskem operna pevka Grace Moore in švedski prestolonaslednik Gustav Adolf. V enem kot drugem primeru je letalo treslo takoj po dvigu, ko so očitno nastale nerednosti pri funkciji motorja.

VSE DELO V HUDSON TOVARNI USTAVLJENO

DETROIT, 28. jan. — Danes je nehalo delati 14.000 delavcev v tovarni Hudson Motor Co., ker je uprava tovarne podvzela disciplinarno akcijo proti članu CIO unije Jos. Bonmarito.

Boljšje biti v armadi kot imeti dve ženi

V policijskem zaporu se nahaja 28-letni Homer C. Parker z 465 Arbor Ave. ki je obtožen, da ima "eno ženo preveč". Ženo št. 1 je poročil leta 1938, ko je delal v Munhall, Pa. Čez leto dni sta šla narazen, nakar je prišel v Cleveland in tukaj leta 1943 poročil ženo št. 2., ko se je nahajal na dopustu iz armade. Njegova "pomota" je prišla na dan, ko sta obe ženi vložili prošnjo za podporo, ampak armada se takrat v njegove ženitve ni hotela vmešavati.

Ko se je Parker vrnil iz armade in se zopet nastanil v Clevelandu, sta ženi št. 1, in št. 2 stopili v stiko in posledica je bila, da je žena št. 2 šla na policijo in izposlovala proti njemu zaporno povelje radi bigamije. Parker je snoči v ječi rekel, da če se "iz sitnega položaja srečno izmaže," se bo vrnil v armado kot prostovoljec.

Voz cestne železnice in tovorni avto v koliziji: 17 oseb poškodovanih

Snoči okrog 7:30 se je na E. 105 St. in Chester Ave. primerila kolizija med vozom poulične železnice in nekim tovornim avtom za prevažanje gasolina, v kateri je bil zdrobljen prednji del voza ulične železnice. V nesreči je bilo 17 oseb poškodovanih in sicer šest od tehkodno. Gasolinski tovorni avto se je v koliziji prevrnil in na cesto se je zlilo 2.900 galonov gasolina, ki pa se k sreči ni užgal.

Poroka

Prošlo soboto sta se poročila Mr. John Potočnik, sin Mr. in Mrs. John Potočnik iz 19214 Shawnee Ave. in Miss Margaret Renko. Poroka se je vršila v cerkvi sv. Andreja na Superior Ave. Bilo srečno!

Verovške vaje

Jutri večer ob 7:30 uri se vršijo vaje dramskega zbora "Anton Verovšek" v Slov. del. domu na Waterloo Rd. Prosi se vse, ki imajo vloge, da se gotovo udeležijo.

Republikanska gonja proti delavskim unijam ožigosana

UMORIL ŽENO KER NI HOTELA IMETI OTROK

SAN BERNARDINO, Cal., 27. jan. — Fay Albert Allen, 19-letni slikar, je priznal, da je umoril svojo ženo, ker ni marala imeti otrok. Njeno truplo je še v juliju mesecu zakopal v puščavi, kjer ga je policija pred nekaj dnevi odkrila.

Japonska vlada pred padcem

TOKIO, 26. jan. — Iz zanesljivih virov se poroča, da bo vlada premijera Jošide podala ostavko, nakar bo cesar Hirohito pozval odstoplega premijera, da skusi sestaviti nov kabinet, v katerem bodo sedeli zastopniki socialno - demokratske stranke.

Sedanja vlada bo očitno odstopila vsled rastočega nezadovoljstva med delavstvom. Pred cesarsko palačo se je včeraj vršila ogromna demonstracija, tekom katere je 100.000 delavcev kričalo: "Dol z Jošidovim kabinetom!"

315 aretiranih radi prometnih kršitev

Clevelandska policija je podvzela drastično kampanjo za preprečenje prometnih nesreč, v kateri je bilo v teku zadnjih dni aretiranih na stotine avtomobilistov in tudi pešcev, ki kršijo ceste, ne glede na prometne predpise. Včeraj je stalo pred sodnikom 315 avtomobilistov in 127 pešcev. Pešcem, ki dobiijo "tiket," je dano na izbiro, da bodisi plačajo \$5 globe ali pa pridejo poslušat posebne policijske lekcije o prometni varnosti.

Pri "bingu" zadeta šunka ni prinesla sreče

V bolnišnici radi zastrupljenja so se včeraj nahajali mož in dva odrasla sinova 52-letna Mrs. Antonija Marel iz 1145 E. 60 St., potem ko so jedli sandviče, katere je Mrs. Marel napravila iz šunke, katero je pred nekaj dnevi "zadela," ko je igrala "bingo" v nekih prostorih na St. Clair Ave. Šunka je bila poslana mestnim kemistom, da jo preiščejo.

Dva obtožena radi roparskih umorov

Včeraj je bilo izdano zaporno povelje za zamorca Theodore McClure, ki je obtožen, da je prošli teden v roparskem napadu ubil grocerista Nicka Salupo. McClure je med tem zbežal iz mesta in še ni bil zajet. Pod obtožbo umora pa je bil aretiran Louis Turner, o katerem trdi policija, da ima dokaze, da je 7. jan. v gostilni na 4420 St. Clair Ave. v prepiru ubil John Fredricksa.

Vile rojenice

Vile rojenice so se zadnje nedeljo zglasile pri družini Mr. in Mrs. Lestor in Antoinette Bueche ter jima pustile v spomin zalo hčerko - prvorojenko, ki je tehtala 7 funtov in pol. Mati in dete se nahajata v Fairview bolnišnici in se dobro počutita. Mlada mamica je hči poznane družine Mr. in Mrs. Joe Pultz iz 3175 W. 140 St., ki sta s tem dogodkom postala "grandpa" in "grandma". Čestitamo!

Se bo z letalom podal na razgovore z mehikanskim predsednikom Alemanom glede kreditov in živinske bolezni.

WASHINGTON, 28. jan. — Predsednik Truman se bo v začetku marca podal v Mexico City na tridnevni obisk predsednika Miguela Alemana, ki bo kmalu nato vrnil obisk v Washingtonu.

Schwellenbachova izjava v kateri je v prvi vrsti udaril po zakonskem načrtu, ki so ga postavili senatorji Ball, Taft in Smith, je jasno pokazala, da obstoje med republikansko večino v kongresu in Trumanovo administracijo v zadevi delavske zakonodaje razlike, o katerih ni misliti, da se bodo z lahkoto izravnale.

Delavski tajnik je udaril po republikanski delavski zakonodaji, ko je pričel pred senatnim delavskim odsekom.

Ballov načrt za odpravo zaprtih delavnic ožigosan

Schwellenbach je med ostalim specifično udaril po zakonski predlogi senatorja Balla iz Minesote, ki bi prepovedala sklenjanje delovnih pogodb za takozvano zaprto delavnico, kakor tudi vse pogodbe med delom in kapitalom, ki bi krile celotne industrije.

"Ako hoče kongres premišljeno zaneti industrijske borbe, ki se bodo nadaljevale najmanj skozi šest mesecev," je rekel delavski tajnik, "bi ne mogel tega na noben način bolje doseči kot da sledi temu načrtu." Schwellenbach je pred odsekom zagovarjal Trumanovo priporočilo za imenovanje posebne komisije, katere naj bi proučila delavska vprašanja ter izrečno zahteval, da kongres ne podvzame nobenih sprememb Wagnerjeve delavske postave, dokler ne bi taka komisija podala tozadevna priporočila.

Bomba počila pod avtom detektiva

Včeraj zgodaj zjutraj je pod avtomobilom mestnega detektiva John Jones-a eksplodirala bomba, ki je avto resno poškodovala in razbila okna v okolici. Eksplozija se je primerila na 2306 E. 63 St., kjer ima detektiv Jones, ki je zamorec, svoj dom. Jones, ki je dodeljen policijskemu oddelku za pobjanje privatnih loterij ali "policy games", je izjavil, da je okrog 2. ure zjutraj prejel dvojno "skrivnostnih telefonskih klicev", na katere se ni nihče odzval, ko je odgovoril nanje.

Informirani krogi pravijo, da obstoji med zamorci v Clevelandu, kjer je tozadevna loterija zelo razširjena, osem velikih raketirskih tolpa, med katerimi se bije boj za kontrolo. Domneva se, da je bila eksplozija bombe svari Jones-u, da drži roke proč od borbe med raketirji.

Iz Indianapolisa

V Clevelandu se nahaja na obisku poznani Mr. Steve Skorjanc iz Indianapolisa, Ind. Za časa obiska je nastanjen pri Mr. in Mrs. Frank Marash, ki sta oskrbnika Slov. del. doma na Waterloo Rd. Upamo, da se bo Mr. Skorjanc prav dobro zabaval v naši metropoli!

Kako posluje črna borza v Budimpešti

BUDIMPEŠTA, 21. jan. (O.N.A.) — Lajos Lodri je zlatar v Budimpešti, ki je bil te dni obsojen na 18 mesecev ječe in denarno globo 3.000 forintov. Njegova povest je zanimiva in značilna za posle, ki se odvijajo na dandanašnjih črnih borzah v Evropi.

Lodri je začel svoje "delovanje" z izvozom zlatih predmetov in srebrnino iz Budimpešte na Dunaj — kar je seveda prepovedano. Prvi posel mu je prinesel vsoto 100.000 šilingov, od česar je bil precejšen del "čistega".

Od te vsote je izdal 70.000 šilingov za nakup avtomobila, s katerim se je vrnil v Budimpešto, kjer je avto prodal, toda ne za madžarski denar, temveč za dobre ameriške dolarje. Te je brzo odnesel nazaj v Dunaj, kjer jih je z lahkoto prodal za 120.000 šilingov. A kaj bi s šilingi? Kupil si je zopet nov avtomobil — pa hajdi nazaj v Budimpešto, kjer je toliko kupcev za avtomobile!

Res je avto zamenjal v Budimpešti za zlato — a z zlatom je zopet kupil dolarje, ki so se bili tako dobro obnesli. A potem seveda zopet nazaj na Dunaj, in zopet nov avtomobil. Za tega je v Budimpešti dobil že 1.200 dolarjev... Ako ga ne bi bila ujela roka pravice, ni izmeriti, kam bi bil ta nadarjeni popotnik zlezal s svojimi avtomobili in dolarji.

Poroka

V soboto se bosta poročila v cerkvi sv. Vida Mr. Albert J. Miklavic, sin Mr. in Mrs. John Miklavic iz 252 Eddy Rd., in Miss Helen Derewetski iz 2049 E. 100 St. Poroka se bo vršila ob desetih zjutraj. Novoporočencema naše čestitke!

Pismo iz domovine

V našem uradu imamo pismo iz starega kraja za Marijo Potepan.

Kansas City, Kans. — Dne 18. januarja je umrla Antonija Bratkovič, članica SNPJ in SZZ. Stara je bila 56 let, doma od Sentjerneja, Dolenjsko, v Ameriki 30 let. Tukaj zapuščala dva sinova in dve hčeri. Starejši sin se nahaja na Japonskem in služi pri mornarici, mlajši pa je v Californiji. Mož ji je umrl pred 8 leti.

Duluth, Minn. — V bolnišnici St. Mary se nahaja Frank Mrvich iz Eveletha, ki se je moral podvreči operaciji. — V Evelethu se je vrnila iz starega kraja Mrs. J. Janc, ameriška državljanka. Tam je bila osem let, ves čas vojne. Zivela je v Turjaku.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO

HENDERSON 5311-12

Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Clevelandu in po pošti izven mesta):
For One Year—(Za celo leto) \$7.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.00
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.50

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
For One Year—(Za celo leto) \$8.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.50
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.75

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
For One Year—(Za celo leto) \$9.00
For Half Year—(Za pol leta) 5.00

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

LOJZE UDE:

VPRAŠANJE SLOVENSKE KOROŠKE

Uvod v razpravo: "Avstrija, Pangermanizem in Koroška"

Koroško vprašanje je mogoče vsestransko osvetliti in našo zahtevo po priključitvi Slovenske Koroške Jugoslaviji napraviti za evropsko in svetovno javnost bolj zanimivo in razumljivo šele, če obravnavamo koroško vprašanje iz celotne avstrijske problematike. Z gledišča jugoslovanskih narodov je namreč mogoče zastaviti vprašanje takole: ali moremo po vsej preteklosti in sedanjosti, po političnih idejah in silah, ki so obvladovale in še obvladujejo Avstrijo, imeti gotovost, da Slovenska Koroška ne postane zopet kdaj, kakor se je to že enkrat zgodilo, del Velike Nemčije. Ali je res, da ni nobenega razloga več za skrb, da se zopet pojavi težnja za združitve Avstrije z Nemčijo? Ali moremo po političnih silah, ki danes obvladujejo Avstrijo, že govoriti o avstrijskem narodu, o samobitnem, v sebi, v svojevoljni odločitvi temelječem avstrijskem patriotizmu, o jasni avstrijski državni ideji?

Demokratska Avstrija, ki bi popolnoma pretrgala z nadmočno, pangermansko tradicijo v preteklosti, bi bila v interesu Jugoslavije, vseh mejašev, evropskega miru. Zato z velikim zanimanjem spremljamo dogajanja v današnji Avstriji, razne izjave in sestavke politikov in kulturnih delavcev. Pripravljeni smo z vso dobro voljo registrirati vsako dejanje, vsak glas, ki kaže na to, da se prebujajo resnična, globoka, dosledna demokratska in avstrijska zavest. Moremo trditi, da nam ni ušel doslej še noben tak izrazitejši in važnejši pojav. Moremo pa trditi tudi, da ti pojavi še niso množičnega značaja in da so po večini še slabotni, duhovno neprečiščeni, polni neskladnosti med zgodovinsko resnico in sedanjim utemeljevanjem avstrijskega ter polni neskladnosti med besedo in dejanjem. Znanstvena in politična literatura, ki bi resno, z nekoliko širših razgledov utemeljevala nujnost avstrijske samostojnosti, njen idejni smisel in pomen, je neverjetno revna, tako po kvantiteti kakor, če izvezamo revijo "Weg und Ziel", tudi po kvaliteti. Ker zahteva današnja zgodovinska situacija od vsakogar jasno nacionalno opredelitev in utemeljitev kot bistveni pogoj za organizacijo mednarodnega sodelovanja in miru, je revščina te literature in dokaz več za problematičnost avstrijskega. Našo pozornost pa zasluži posebno dejstvo, da ga ni v današnjem avstrijskem državnem vodstvu moža, ki bi ob priznavanju k avstrijskemu pokazu le malo zavesti sokrivde Avstrijcev za "Anschluss", za vojno udeležbo na strani Hitlerjeve Nemčije, za okupacijski režim v Sloveniji in Jugoslaviji ter za uničevalni germanizatorični kurz proti Slovincem na Koroškem že v senžermenski Avstriji. In le to bi bilo res dosledno, novo avstrijsko. Nihče ne more od katerega koli naroda pričakovati, da bi živel od kesanja in pokore. Moško priznanje krivde, pripravljenost krivice popraviti in ob takih očitnih zgodovinskih dejstvih vsaj ne zadrževanje svoje popolne nedolžnosti pa je prvi pogoj za ozdravljenje.

"Oesterreichische Volkspartei" (OVP) in "Socialistische Partei Oesterreichs" (SPO) sta vodilni stranki današnje Avstrije. Ti dve stranki sta bili vodilni tudi v senžermenski Avstriji, le da je glavni sestavni del "Oesterreichische Volkspartei", nekdanji krščanski socialci, imel tedaj svojo stranko. SPO in posamezni sestavni deli OVP ("Landbund", "Grosdeutsche Volkspartei") so bili v senžermenski Avstriji vedno odločno vsenemško usmerjeni. Krščansko-socialni in heimwehproviski sestavni del OVP sta se sicer v senžermenski Avstriji bolj ali manj odločno priznavala k avstrijskemu (štajerski in koroški "Heimwehr") pa sta tudi tu delala izjemo in bila od vsega pričetka vsenemško usmerjena, istočasno pa vedno tudi k nemštvu in k zelo nedemokratskim političnim sistemom. Največ, do česar se je povzpelo krščansko-socialno avstrijsko, je bil dualizem avstrijske države in nemške nacionalne misli, neko nemogoče, v sebi nasprotno dvoživkarstvo. Primera s Svico ne drži. Tudi številni avstrijski nacisti so danes poskriti v teh dveh strankah.

Naša zahteva po Slovenski Koroški je nezavisna od tega, katere so vodilne politične sile v današnji Avstriji. Ob takem stanju v Avstriji pa ima Jugoslavija vso pravico, da zahteva priključitev Slovenske Koroške ne samo na osnovi nacionalnega principa, stoletnih teženj slovenskega naroda po zedinjenju vseh svojih delov in na osnovi vojnih

UREDNIKOVA POŠTA

Trpljenje partizanske matere pod domobranskim terorjem

Aurora, Ill.—Dobila sem dva pisma od moje nečakinje Francice Avsec iz Starega trga pri Raketu. Pisma so zanimiva, ker mi nečakinja opisuje tedanje borbe in trpljenje, ter sedanje razmere. Prvo vsebuje sledeče:

"Draga moja zlatata teta:
"Dolgo že mislim na Vas in na Vašo družino. Zelo rada bi zvedela, kako ste prestali to strašno morijo zadnjih let. Jaz lahko rečem, da je bilo strašno. Res, strašno, pa sem le vse prenesla. Leta 1941 mi je bil ubiti štiri leta star sin. Potem smo pa leta 1942 morali bežati v gozd. Novembra 1942 sem rodila sina v gozdu na snegu in pod neko smreko.

"Vsa moja družina je bila v gozdu. Decembra 1942 so napadli naš partizanski lager, stariji sin je pobegnil in odšel v partizane. Moj mož, jaz in trije otroci pa smo čakali, kdaj nam bo strojna puška zapela smrtno pesem. Zapela pa je samo za mojega moža, ki je padel mrtve. Padel je tik pred mano in otrokom. Kakšna je to bila groza, draga teta, lahko povem, če rečem, da je niti psi ne bi privoščila. Kaj vse so z nami delali belogardisti, Vam za enkrat ne morem popisati, toda prepričana sem, da niti v peklu tega ne bi bilo.

"Odginali so me in pretepli, potem pa vrgli v strogi zapor za 70 dni. Pozneje smo bili štiri dni na dežju, vsi mokri, sušilo se je kar na meni. Jaz sem pa sušila čunje za mojega malega 'partizanca' pod pazduho. Odgnali so me v Italijo, kjer sem stradala, da se Bog usmili.

"Sin, ki je odšel v gozd, je pozneje prišel domov in našel očeta vsega krvavega in mrtvega, mene pa in ostale ni mogel najti. Vrgel se je na mrtvega očeta in jokal: 'Kje so pa mama, bratje in sestre?' Morali so ga odvléci s silo.

"Srečno sem se vrnila iz internacije in tudi za sina sem poskrbela. Iskala sem ga sedem dni po Dolenskem, ga našla in pripeljala domov. Sedaj hodi v gimnazijo. Druge hčerke pa so stare 10, šest in tri leta, a najmlajši 'partizanček' pa je moral zapustiti to grešno zemljo. Tako mi je hudo za njim! Vsa preganjanja, vse zapore, vsa trpljenja in stradanja sva prestala, pa je moral umreti!

"Takšno je bilo moje življenje, draga teta. Sedaj pa se moram še naprej boriti za obstoj, ker so nam vse pokradli. Pri nas je dvakrat gorelo, nazadnje pa so belogardisti pokradli, kar je še ostalo."

Drugo pismo, ki je pisano 29. novembra 1946, je pa sledeče vsebine:

"Draga teta:
"Dobila sem Vaše drobno pismo, kar verjetno nisem mogla, da je od Vas. Prvo pismo sem Vam pisala kar na slepo srečo, pa je vseeno našlo moje še edino živo teto, katero samo še ne tako v daljavi vidim. Saj je že oliko let, ko ste odšli v Ameriko. Takrat sem bila še otrok, sedaj pa sem tako nesrečna mati.

"Starejši sin in hčerka ležita bolna v postelji. Saj ni nobeno čudo, ko so tako majhni morali pretrpeti strah, glad, mraz in žej. O božici 1942 so hodili kosi, ko so jih domobranci ustra-

siljevali in žrtve jugoslovanskih narodov v zadnji svetovni vojni, temveč tudi iz razloga hezaupanja v današnji Avstriji, iz razloga varnosti. Jugoslavija ne more dopustiti, da bi tudi najmanjši del slovenskega ozemlja, ki ga hočejo obdržati Nemci danes pod avstrijsko firmo, bil izpostavljen nadaljnji germanizaciji. Ne more tvegati, da bi Slovenska Koroška, ki bi jo obdržali Nemci pod avstrijsko firmo, ob izpremenjenih mednarodnih odnosih prišla v nevarnost, da postane zopet del Velike Nemčije in izpadno ozemlje za napad na Jugoslavijo, kakor je bila aprila 1941.

vali, so zgrabili otroke za lase, jih dvignili in spet vtaknili do kolen v blato. Ko smo bili v gozdu sami, nismo podivjali. Ko so pa prišli domobranci v gozd, so pa divjali kot zverina, versko so znoreli ti ljudje.

"Ukazovali so in grozili: 'Jutri bo pa pri vas gorelo!' Ali pa: 'Sedaj so takšni na vrsti za streljanje kot si ti!' in to so govorili spričo otrok, tako da smo bili vsak dan bodisi doma, ali pa v gozdu na pragu smrti.

"Ljuba teta, ne morem opisati, kaj vse so z mano delali. Tepli so me, da sem bila vsa črna. Otroka, ki sem ga nosila na rokalah, so skoraj ubili. Moja pot v gozdu do Prezida je bila kakor križna pot, enega otroka sem nosila na rokalah, drugi pa mi je kar na vratu sedel. Ko ni mogel drugače nagajati belogardist, mi je pa vejo vrgel pod noge, da sem padla in vrgla otroke na tla, tako da so bili vsi krvavi od poškodb. Mene pa je belogardist z nogo suval, ko nisem mogla takoj vstati. Tako in še dosti hujše so ravnali z nami.

"Leta 1944 pa me je napadla 'črna roka'. Bili so vsi domači. Črnorokci mi je držal na prsih samokres in grozil, da me bo ustrelil, če ne bom odgovarjala na vprašanja. Ko so odšli, sem se še dva dni vsa tresla. Sedaj sem vsa siva od samega strahu in trpljenja. Moža so kar v gozdu zakopali in šele letos smo ga izkopali in pripeljali njegove kosti domov. Oh, teta, bilo je tako hudo, da Vam nikoli ne bi mogla vsega popisati. Samo zaradi otrok moram še živeti in trpeti.

"Danes imamo praznik, prvo zasedanje naše slovenske vlade. Imeli bomo pa razvitje prapora in igre 'Za staro pravdo.' Tudi jaz sem že igrala in žela pohvalo. Sem odborica pri organizaciji protifašističnih žen in obiskovalka otrok. Delam na terenu in sem v sindikatu pri Rdečem križu, itd. Dela imamo dovolj. Žene si kar same gradijo in obnavljajo domove.

"Sedaj pa še par vrstic o našem prazniku. Iz Cerknice so se pripeljali z tovornimi avti ljudje na našo proslavo. Ravno sedaj odhajajo in tako lepo pojo: 'Janez, kranjski Janez, kam odhajaš danes?' Je zelo lepa pesem.

"Sedaj bomo imeli zadružno zašilje, gostilna in trgovina z čevlji je že zadružna. Skupno z ostalo, pa je naša mladina gradila progo v Bosni in obljubila, da bo šla drugo leto na udarniško delo. Tudi moj sin je bil tam in pravi, da bo še šel, če bo ob počitnicah zdrav.

"Moja mala hčerka Marija je še vedno tako polna strahu, da če le vidi puško, ali pa drugače oblečenega človeka, moram kar bežati z njo, tako se, sirota, začne vsa tresti. Ubogi otrok, koliko trpi! Sama pa sem tudi toliko uničena, da se Bog usmili!

"Pozdravite vso Vašo družino. Vaša vedno Vas ljubeča

"Franca Avsec."

To je vsebina pisma, ki mi jih piše moja nečakinja. Ubogi ljudje, kaj so vse morali prestati. Ni nikakšno čudo, zakaj so tolovaji in vodje belogardistov zbežali iz domovine. Narod jih sedaj ne strbi, ker sedaj je narod reven in uničen. Narod je bil dober do tistih, ki so bili pri dobrih in polah koristih. Učili so ga tako lepo in dolgo, da se narod sprevidel in z njimi tudi obračunal.

iljev in žrtve jugoslovanskih narodov v zadnji svetovni vojni, temveč tudi iz razloga hezaupanja v današnji Avstriji, iz razloga varnosti. Jugoslavija ne more dopustiti, da bi tudi najmanjši del slovenskega ozemlja, ki ga hočejo obdržati Nemci danes pod avstrijsko firmo, bil izpostavljen nadaljnji germanizaciji. Ne more tvegati, da bi Slovenska Koroška, ki bi jo obdržali Nemci pod avstrijsko firmo, ob izpremenjenih mednarodnih odnosih prišla v nevarnost, da postane zopet del Velike Nemčije in izpadno ozemlje za napad na Jugoslavijo, kakor je bila aprila 1941.

Naj omenim še to, da mi se smili Mrs. Albina Novak. Kaj vse mora prestati samo zato, ker je odkrita in poštena. Svet se je pa res narobe obrnil, včasih smo rekli, da so možje modri, žene pa klepetulje. Danes pa je ravno nasprotno.

Kar nič se Mrs. Novak ne ozira na napade, saj je članstvo z Vami. Vi ste predsednica Slovenske ženske zveze in nobeden drug. Če pa hoče nekdo drugi novo "Žensko zvezo" ustanoviti, svobodno mu. Pa bo precej čudno in "špansko," če bo "ženska" organizacija "Ženska zveza" imela "moškega" predsednika "Ženske zveze."

Za enkrat mi ga počemo, ker imamo pravilno izvoljene, zmognene in poštene uradnice. Z belogardisti pa počemo imeti nobene opravke, nasprotno pa je vsaka modra in pametna beseda dobro došla oč katere koli stranke.

Frances Kranjc.

Zalostna novica iz starega kraja

Cleveland, O. — Podpisana, ki sem doma iz Tatr na Primorskem, sem dobila iz stare domovine žalostno vest, da je moja nečakinja Vera Spilar, poročena Vojvoda 7. decembra 1946 izpustila svojo blago dušo v svetlo mladosti. Bila je stara 24 let. Zapustila je soproga Alojzija Vojvodo, novo rojeno žensko dete ter štiri let starega sinčka iz zakona prvega moža Rudolfa Strausa, doma iz Padež na Primorskem, ki je položil svoje mlado življenje na oltar domovine že leta 1942. Sirote Milanček je sedaj brez očeta in namice. Dokončala sta svojo življenje pot življenja, ki sta jo hodila pod tujevo peto. Ni ji bilo bilo dan živati zlato svoboda, za katero sta se borila.

Njima vzklikam: počivajta v miru in naj vama bo lahka domača, z krvjo napojena gruda. Iz vaših grobov bo zrastle nove življenje in zlata svoboda bo veljala v vaši novi Jugoslaviji.

Tvoji ljubeči materi, draga Verica, soproga, hčerki, sinčku ter sestricam in bratcem izrekam naše iskreno sožalje.

Tvoja žalostna teta Marija.

Mrs. Mary Vogrin,
19603 Shawnee Ave.

Dve pismi iz Česnice

(Mrs. Matilda Maljavec, Central City, Penna., je prejela dve pismi iz starega kraja od tovarišice Pepce Stritar, Česnice št. 10, p. Mirna peč. Priobčamo v zbirki vseh obeh pismi).

"Draga tovarišica Matilda!

"Sprejela sem Tvoje pismo, za katero ti najlepša hvala. Zavaljujem se za sprejete stvari, ki ste mi jih poslali v paketu. Zelo sem bila vesela, ko sem dobila zaželjene stvari, največ pa sem bila vesela čevljev, ki se tu tako težko dobi, kajti fašistični duhual nam je vse uničil in ropala. Prišli so zopet tisti časi, ko se prosto kretamo in obnavljamo našo porušeno domovino.

"Sedaj gradimo progo v razdalji 75 km in to v Bosni od Brčka do Banovića. Na progi nas dela okrog 10 brigad, ki štejejo po 285 ljudi. Mi delamo vse skupno, za v prid celemu prebivalstvu brez razlike.

"Sprejmite naše lepe pozdrave

Pepca Stritar.

Drugo pismo se v izčrpnih glasi:

"Opisati Vam moram podrobno, kaj se je dogajalo za časa vojne pri nas. Leta 1941 s e pri nas ljudstvo dvignilo k upor proti sovražniku. Ker za asa stare Jugoslavije ljudstvo ni imelo nobenih pravic in je bilo zatirano, so naši delavski voditelji zbrali vse poštene in zavedne ljudi in z njimi v hribov organizirali odpor. Med tem časom so se vršile velike borbe,

okupator je požigal, moral in ropal po domovih naših bratov, sester in očetov. Pa smo po petih letih krvave borbe vendar z borbo izvojevali naše pravice.

"Najhujše pri nas danes je to, da se ne dobi blaga in obutve, toda prepričani smo,

Ilija Ehrenburg:

NOVOLETNE MISLI

(Iz ruščine preložil: John Kaučič)

Prvo povojno, na političnem polju precej burno leto, je odšlo v zaton. Ni bilo lahko leto za človeštvo. Tekom vojne so si ljudje mislili: umolknilo bodo topovi in vse se bo vrnilo na staro pot. V svoji naivnosti so si predstavljali, da bodo kar šez noč postale iz razvalin zopet palače. Še nikdar v zgodovini ni človeško srce občutilo tako globokih bolečin in mučnij ran, kakor jih je tekom danesnje vojne. Pa se najdejo znanstveni ljudje, ki se predstavljajo za zdravnike, in ob istem času sipljejo sol v skeleče rane bolnika.

Mnogo je še razvalin ob Dnepru, Donavi in Seini, pa nekatere ljudi kljub temu neprenehoma govore o tretji, "skorajšnji" vojni, ki ima rešiti "demokracijo". Tekom mojega lanskega potovanja po Zapadni Evropi, sem slišal mnogo visoko doneskih govorov. Slišal sem ljudi, kako so se menili o koščku kruha, o stanovanjski krizi in o pomankanju topiv. Naci-fašisti so pomorili milijone kmetov, delavcev in rudarjev, kateri bi danes zelo prav prišli človeštvu. Ko sem bil v Franciji, tam ni bilo mogoče kupiti niti koščka kruha... V Grčiji je neki ameriški korespondent našel sestrana Grka, kateri je tehtal samo 34 kil. Hotel ga je fotografirati za dokaz strašne lakote, toda Grk je ogoljufal korespondenta s tem, da je med tem umrl, ko je slednji hitel po fotografu...

Paris se je nekaj ponašal, da je najbolj razsvetljeno mesto na svetu, zdaj pa tukaj vsak dan zapirajo elektriko enkrat v tem, drugič v drugem delu mesta... Za predvojnega Londončana je bilo domače ognjišče nekakšna svetinja, danes je pa na tisoče Londončanov brez strehe in domačega ognjišča. Pred vojno so Nemci trdili, da so iznašli novo sonce, ki bo ogrevalo njihova stanovanja brez goriva, danes pa Berlinčankom ne gre drugega po glavi, kje bi našli kakšno staro desko, da si zakurijo in pogrejejo...

Tekom prvega povojnega leta se vojna še ni povsod končala. Vrhili so se boji v Indoneziji, v Grčiji, v Indiji, v Indokini in na Kitajskem. Ljudje, ki so se še pred nedavnim šteli za "osvoboditelje", so pokazali, da znajo zatirati tudi svobodo. Kje je tisti tragedist, ki bi znal opisati žalost in trpljenje Grčije, kateri so, kakor Niobeji njene otroke, zopet vzeli s krvjo plačano svobodo? Nekoč je Byron odhitel na bregove Ellade, kjer se je žrtvoval za tujo svobodo. Danes pa se najdejo ljudje, ki oravajo, da so čitali Byrona, ki hite ravno k tistim bregovom Ellade, da v korenini zatro svobodo in da ponovno vkleone ljudstvo v suženjske okove... Na Pirenejskem polotoku Spanija še vedno ječi v fašističnih krempljih, to je tista Spanija, ki se je prva uprla nacifašističnim razbojnikom. Res je, da so ob novem letu odšli iz Madrida nekateri poslaniki, toda pustili so tam, za vsak slučaj svoje "namestnike". Gen. Franco ni preveč občutljive narave in bo prav lahko prenašal odsotnost tujih poslanikov.

Nuernberskim zločincem se ni posrečilo (po naših zaslugah) iti vislicam, toda mnogim njihovim soradnikom so bili (po zaslugah nekih drugih) odpusteni vsi njihovi grehi in dane

da bo v kratkem dosti boljše. Zato upam, da boste razumeli teškoče, ki smo jih imeli pod okupatorjem in domačimi izdajci.

"Sprejmite tople pozdrave iz Vaše rojstne domovine.

Pepca Sitar

Ameriške okupacijske oblasti so "pomilostile" za božične praznike en milijon bivših nacistov. Vse izgleda tako, da jim bo vzelo desetletja, predno jim bo mogoče ugotoviti krivdo posameznih gestapovcev in nacistov. Mi smo to delo opravili v treh mesecih. Vzelo nam je štiri dolga leta krvavih borb ob Volgi, Dnepru, Visli in Odri, predno smo zdrobili nacistične v prah in napravili obračun s "tretjim reichom". Vsi povojni znaki pa kažejo na to, da ima kuga mnogo oboževalcev med zapadno demokratično, ki nežno varuje bivše naci-fašistične veljake za svoje bodoče oblačne dni.

Tekom leta 1946 se je mnogo govorilo o "neizogibni" prihodnji vojni. Na vsak način se je hotelo pripraviti narode sveta, da je prvo povojno leto pravzaprav "predvojno leto", ne pa povojno leto. So ljudje, ki si strastno želijo, da bi človeštvo naglo pozabilo na strašno in krvavo tragedijo... Nehote mi prihaja na misel neki članek v Hearstovem dnevniku v Chicagu pod naslovom: "Mrzlično obnavljanje Stalingrada", v katerem je med drugim rečeno tudi tole: "... eden izmed glavnih simptomov rdečkarjev je, pripravljanje za tretjo svetovno vojno...". So na svetu mesta, ki so vsem sveta svetinja, toda pri besedi "Stalingrad" vsi pošteno misleči ljudje spoštljivo umolknejo — tako Amerikanci, kakor tudi Francozi in Angleži. Toda ljudje, ki hočejo novo "preprečilo" vojno, se ne ustavljajo pred ničemer. Nadušeno obnavljanje porušeni mest in vasi, slikajo narodom sveta kot novo grozečo nevarnost za svetovni mir, gromadenje atomskih bomb pa za oljkino veliko miru. Da, bilo je res preveč laganja v prvem povojnem letu, tako da se je malodušnežev včasih v resnici lotevala neopravičena obupanost.

Če se mi pogumno oziramo v bodočnost, če mi, ne glede na velike težave, z veseljem pozdravljamo Novo leto, to ne delamo zato, da se morda obračamo stran od naših razvalin, niti ne zato, da smo morda popolnoma ravnodušni za usodo svetovnega miru. Pesimisti trdijo, da upanje nima spomina in vida. No mi imamo trdno upanje v boljše našo bodočnost ravno zato, ker se dobro spominjamo in vse vidimo. Mi vemo, da je bilo leto 1946 šele prvi korak za ozdravljenje sveta, da nas minulo leto ni približalo h kakšni morebitni ponovni vojni, pač pa, da nas je oddaljilo od nje. Res so bile velikanske žrtve, nad katerimi lahko jočemo, toda ne sme nam jih biti žal. Te žrtve so bile zamen.

(Dalje prihodnjije)

OCLAŠAJTE V
"ENAKOPRAVNOSTI"

Sodelovanje med Slovani - najmočnejša opora miru in neodvisnosti narodov

(nadaljevanje)

Ali lahko gledajo slovanski narodi, ki imajo za sabo dolgotrajne zgodovinske izkušnje in strašne izkušnje te vojne, mirno in poslušno na vse to? Razume se, da ne. Zato je postalo njihovo vsestransko medsebojno sodelovanje danes življenjska potreba in zgodovinska nujnost, uresničenje in nadaljni razvoj vsega sodelovanja pa ima vse potrebne realne predpostavke.

Po Oktobrski revoluciji so bili v Rusiji glavna ovira za sodelovanje slovanskih narodov reakcionarni režimi v ostalih deželah, režimi, povezani z inozemskimi imperialisti, od katerih so bili odvisni, — kakor na primer od Pilsudskega in Becka v Poljski, Aleksandra in Borisa v Jugoslaviji in Bolgariji in od ljudje Beranovega kova v Češkoslovaški. Nosilci teh režimov so vodili sovražno politiko do Sovjetske zveze. Sovražili so velike pridobitve ruskega naroda in pripravljali so bili skleniti zveze tudi s črnim vragom, samo da bi preprečili zmago in razvoj resnične demokracije v svojih deželah. Naši slovanski narodi so morali drago plačati tako politiko. Med vojno in neposredno po vojni so slovanski narodi, ki so si pridobili izkušnje v preteklosti, zlasti pa v tej vojni, odstranili iz svojih domov mnoge ovire tega sodelovanja, odstranili režime, katerih politika je izpodkopavala njihovo neodvisnost in ki so trgovali z ljudskimi koristmi. Nekaterim narodom se je to posrečilo prej, drugim pa pozneje, nekaterim v manjši, drugim v večji meri, v kakršnih subjektivnih in objektivnih pogojih so pač živeli. Toda pri vsakem slovanskem narodu se je posrečilo, da so demokratske sile in sile, ki so zagovarjale sodelovanje med slovanskimi narodi, dobile premoč nad uničevalnimi silami, ki so hotele uničiti sodelovanje med slovanskimi narodi ter trgovati z nacionalno neodvisnostjo in koristmi narodov. Čeprav proces tega boja še ni končan v nobeni izmed slovanskih dežel, čeprav je ta boj dobil deloma različne oblike in je v posameznih slovanskih deželah na različnih stopnjah, vendar že lahko danes z mirnim srcem rečemo, da so v vseh teh državah po večini odstranjene temeljne ovire za popolno radosobno sodelovanje.

Zato moramo kot značilno potezo današnjega sodelovanja med slovanskimi narodi vzeti to, da gre za sodelovanje svobodnih demokratičnih držav, za sodelovanje, ki ne gre za cilj, da bi spravilo ta ali oni slovanski narod pod vpliv drugega slovanskega naroda, ampak za vzajemno pomoč v primeru nevarnosti in vsestransko medsebojno zblizevanje narodov, ki imajo mnogo skupnih potoz v jeziku in običajih in katerim je zgodovina zadajala podobne težave in postavila pred nje podobne naloge.

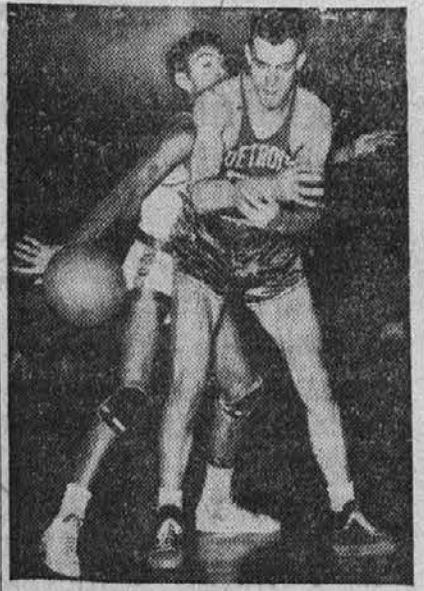
V preteklosti so se bali drugi narodi sodelovanja slovanskih držav in narodov. Drugi narodi so občutili takozvani panslavizem kot nevarnost za svoj svobodni razvoj. V tem oziru so imeli prav. Popolnoma drugačna stvar pa je današnja solidarnost in sodelovanje slovanskih držav in slovanskih narodov. Današnje sodelovanje slovanskih narodov se je rodilo v vojni, ki je bila celokupnega naprednega človeštva proti fašizmu. To sodelovanje uresničuje dežele, ki imajo tako demokratično ureditev, ki je po svojem bistvu nasprotna vsakemu tlačanju, pa tudi tlačanju po drugih narodih; to sodelovanje se razvija pod vodstvom velike socialistične dežele ZSSR in je prepojeno z občimi človeškimi idejami Lenina in Stalina,

Vsi tisti, ki skušajo naslikati sodelovanje Slovanov kot nevarnost za kateri koli drugi narod, so običajni goljufi in želijo s to kleveto dejansko prikriti svoje imperialistične namere.

V svojem današnjem sodelovanju, s svojim današnjim bojem za mir in demokracijo žele slovanski narodi le obvarovati svojo neodvisnost in si zagotoviti tak notranji razvoj, ki ustreza njihovim interesom, podpirati boj proti vojni in hujšakem. Če gledamo pazljivo, potem današnje sodelovanje slovanskih držav in slovanskih narodov prav za prav ustreza življenjskim interesom katerega koli drugega naroda, ustreza boju narodov za mir in demokracijo.

Danes tudi na zapadu mislijo na slovanske dežele, kadar govorijo o "železni zavesi" v Vzhodni Evropi. Toda te zaveso niso postavili Slovani in te zaveso tudi ne bodo postavili. To pa iz enostavnega razloga, ker to ne bi ustrezalo njihovim osnovnim koristim. Slovanski narodi vedo, da se tudi na zapadu borijo za demokracijo in mir, da so tudi na zapadu resna demokratična gibanja in iskreni demokrati. Iz kakšnega razloga naj bi hoteli biti Slovani ločeni od teh demokratov, od narodov, ki se prav tako kakor oni bore proti vojnim hujškam, za demokracijo, za prijateljstvo med narodi in za spoštovanje neodvisnosti drugih držav. Železne zaveso prav gotovo niso postavili slovanski narodi in jim tudi ni potrebno, pač pa bi jo rad postavil Churchill in vojni hujšaki njegovega kova. Ti bi radi izolirali zapad od vzhoda, naščuvali zapad proti vzhodu, da bi rešili na zapadu svoje omajane imperialistične pozicije in dobili na vzhodu nazaj tiste pozicije, ki so jih izgubili!

88. č. Kot značilno potezo današnjega sodelovanja slovanskih držav in narodov za mir in demokracijo moramo torej vzeti to, da to sodelovanje in ta boj podpirata in krepija boj za neodvisnost drugih narodov in držav. Sodelovanje slovanskih

SURPRISE! ... Stan Miasek, Falcons' center, is not the only basketballer that has been surprised this year. As the elusive ball bounces on its merry way the Detroit player looks with a forlorn expression at New York player.

KILROY WON STREETCAR ... Winner of a contest sponsored by American Transit association with letter on subject, "Kilroy Was Here," James Kilroy, Halifax, Mass., his wife and nine children take over their prize—a streetcar. The car will be moved from the Boston elevated yards to Halifax, where the Kilroys will remodel and use it for an addition to their present home. The youngsters claim it will make an ideal play room.

narodov nima namena, da bi vstopilo v "slovanski morju" kak narod ali kako državo, ampak ima poleg drugih tudi ta namen, da podpre borbo drugih narodov za nacionalno in državno neodvisnost. Če ne bi bilo tako, se to sodelovanje ne bi moglo imenovati napredno in demokratično.

Zato je boj slovanskih narodov za medsebojno sodelovanje, za mir in demokracijo prav za prav eden izmed najmočnejših stebrov svetovnega boja za mir in demokracijo. Ne moremo si danes zamisliti ohranitve miru v Evropi, pa tudi na svetu, brez aktivne vloge slovanskih držav. Še več, slovanski narodi, njihovo sodelovanje, njihova enotnost, sloga in napredek so danes najkrepkejša opora miru in neodvisnosti narodov. Da do kraja razumemo današnji boj slovanskih narodov za medsebojno sodelovanje, ki se ne da ločiti od občega boja za mir in demokracijo in še prav posebno od takega boja slovanskih narodov, moramo posebej poudariti, da ta boj nima nikake rasne podlage. Slovanski narodi se bojujejo za demokracijo v svojih deželah, ker hočejo napredovati in biti svobodni, v vsakem oziru. Brez močne in dosledne notranje demokracije bi postali, prav tako kot v zadnji vojni, plen imperialistov ali pa drobiž za njihovo medsebojno obračunavanje. Ko uresničuje notranjo demokracijo in ko vodi na zunaj politiko miru nasproti drugim narodom in hkrati politiko najtesnejšega sodelovanja s slovanskimi državami, ustvarja dejansko vsaka slovanska država pogoje za svoj svoboden in neoviran notranji razvoj. Slovanski narodi stopajo v tako fazo zgodovinskega razvoja, ko ne bodo niti sužnji tujcev niti drobiž za obračunavanje med imperialisti, ko bo vsak narod dovolj zaveden in močan, da bo očistil svojo hišo izmečkov, ki bi ga radi zopet zapeljali na pot suženjstva in pokornosti imperializmu. Slovani vidijo v ZSSR, v Rusiji, v ruskem narodu državo, ki je pripravljena podpreti obrambo njihove državne neodvisnosti, vidijo v njej tisto silo, ki je v vojni ustvarila vse pogoje za to, da slovanski narodi ustanove svobodne in neodvisne države. Mi slovanski na-

FFA RECEIVES GIFT ... Gus R. Douglass Jr., 19, of Grimms Landing, W. Va., president of Future Farmers of America, looks on as John E. Kraft, president of Kraft Foods company, signs \$5,000 check for the FFA foundation. The foundation sponsors various awards and prizes throughout the nation.

rodi smo siti temne preteklosti, mi hočemo živeti srečno in svobodno in v tem se predvsem skriva smisel in bistvo današnjega sodelovanja slovanskih narodov, ne pa v nekakih rasnih lastnostih ali rasnih posebnostih slovanskih narodov.

Razvoj demokracije v posameznih slovanskih deželah (izvzemi ZSSR, ki je v tem oziru prišla že daleč naprej), je šel in še gre po raznih poteh. Ta razvoj je različen predvsem zaradi razlik v notranjih pogojih boja, zaradi razlik, ki so obstojale in še vedno obstojajo v subjektivnih činiteljih boja. Vendar so razvojne tendence v skoraj vseh slovanskih deželah iste in kažejo, da korakajo slovanski narodi k popolni, ljudski demokraciji, kljub težavam, ki jim jih od zunaj zadajajo, hkrati ostanke domače reakcije, ali jih povzročajo v mednarodni areni reakcionarni krogi Amerike in Anglije.

Vsak slovanski narod si je pridobil velikanske zasluge s svojo borbo za demokracijo, tako za medsebojno sodelovanje slovanskih držav, kakor tudi za sodelovanje slovanskih držav z drugimi miroljubnimi državami. (Dalej prihodnje)

Napoved tekmovanja

Delavci mariborske elektrotehniške podružnice so ob priliki proslave uspehov novembrskega tekmovanja napovedali tekmovanje celjski in ljubljanski podružnici. Tekmovali bodo v izboljšanju kakovosti dela, v štednji materiala in vestnem prihajanju na delo.

V novembrskem tekmovanju so mariborski elektrotehnik izven službe prostovoljno instalirali električne naprave v dijaškem domu, gospodinjstvi šoli "Vesni" v poslopih Ljudske imovine in na srednji kmetijski šoli. Zasluge so poklonili alban-skim poplavlencem. Za udarnika sta bila proglašena Avgust

Cehti in Reno Vajs, 13 delavcev pa je dobilo pohvale in denarne nagrade. Člani sindikata podružnice slaščičarjev "Zvezda" pa so jim ob tej priliki v priznanje za trud in požrtvovalnost poklonili večjo količino slaščic.

Mariborska livarna in delavnica kovin tekmuje

Delovni kolektiv mariborske livarne si je zadal nalogo, da v novembrskem tekmovanju zviša produkcijo, izboljša kvaliteto in uvede norme še v ostalih oddelkih, v katerih od sedaj niso bile določene. Uspehi tekmovanja so naslednji:

Izdelava armatur predvideva po programu 50% povišanje produkcije nasproti produkciji meseca oktobra. Program je bil do kraja izveden. Odstotek izmečka je padel od prejšnjih 25% na 0.6%. Izdelovanje gradbenega okovja predvideva po programu povišanje produkcije za 30%, kar je bilo doseženo. Dele gradbenega okovja, katere so do sedaj morali naročiti iz drugih tovarnov, so pričeli izdelovati sami. Dosegli so neovirano obratovanje, odstotek izmečka je padel od 5% na 0.1%.

Fabrikacija vlečene medenine je dosegla meseca novembra 92% previdene količine, in to kljub temu, da je Dikovca stiskalnica štiri dni zaradi pokvare stala. Kvaliteta je izboljšana in je preseгла vse predpise.

Livarna je dosegla kljub pomanjkanju topilnih loncev in prezidave plamenice po programu predvideno količino odlitkov 100%. Kvaliteta se je izboljšala, izmeček pa je padel na 6%. Norme so uvedene v oddelkih vlečene medenine, izdelave jeder v livarni, brusilnici in kurilnici, delno tudi v strugarni in v orodni delavnici. Do kraja meseca bodo dokončno postavljene norme še v strugarni in montaži armatur.

BUSINESS BY TELEVISION ... A legally binding contract was signed simultaneously by executives of Dumont television laboratory, New York City, and motor company in Washington, D. C., as both contracting parties saw and heard each other by means of television. It was the first time that this newest medium of communication has been used to consummate a business agreement.

OUTPLAYING TRUMAN ... Tommy may lack the experience of President Truman as a piano player, and his twin sister, Kathy, may not be a Helen Morgan, but they demonstrate their technique. Their father is Reid W. McGibbeny, industrial arts teacher in Crafton, Pa., high school. When the twins were born they were not expected to live, but now the husky pair provides their 85-pound mother, Mrs. Dorothy McGibbeny, 21, with plenty of excitement, including their piano duct.

V Koprskih ladjedelnicah obnavljajo ladje

V Kopru v Istri delata dve manjši ladjedelnici, "Istra" in Depangher. Požrtvovalni delavci, največ Istrani, so ob pomoči ljudske oblasti v razmeroma kratkem času obnovili naprave in sedaj že popravljajo ladje. Popravili so v enem letu zelo poškodovan parnik, ki vozi na progi Trst-Koper in zgradili 250 tonsko motorno ladjo. V teku so dela na dveh večjih motornih ladjah.

Velike električne hidrocentrale bodo gradili v Črni gori

Pred vojno je Črna gora glede elektrifikacije zelo zaostala. Imela je nekaj majhnih central v mestih, ki so bile med vojno porušene razen dveh, ki so bile poškodovane. Zato je bilo treba takoj po osvoboditvi pričeti z najnujnejšimi deli za elektrifikacijo. Tako so bile postavljene nove majhne centrale v Beranah, Bjelem polju, Damirovgradu, Kolašinu in Šavniku. Sedaj gradijo še osem manjših central poleg hidrocentrale pri Slapu na gornjem toku reke Zete.

Dela za gradnjo te centrale so se pričela že pred vojno, zgrajene naprave pa so bile med vojno že deloma porušene. Prvotni projekt pa je bil po osvoboditvi izpopolnjen, tako da bosta izkoriščeni dve stopnji vodnega padca in bo centrala imela 4,500 kilovatov. Centrala na reki Zeti, ki bo verjetno dograjena letos, preko daljnovoda Nikšić-Titograd bo dajala potrebno električno energijo.

čno silo Nikšiću, Danilovgradu in Titogradu in vsemu okoliškemu področju.

Za nadaljno izgraditev električnega gospodarstva Črne gore pa se pripravljajo dalekosežni projekti. Izkoriščanje vodne sile Tare in Morače bi dalo 63,000 konjskih sil, izkoriščanje vodne sile Zete pa 65,000 konjskih sil. Končno se lahko izkoristi vodna sila Lima, ki bi dala 80,000 do 120,000 konjskih sil. Po izgraditvi bodo te centrale lahko dajale dovolj električne energije ne samo Črni gori, temveč preko daljnovodov tudi sosednim ljudskim republikam.

Mladinsko gledališče v Kočevju

Dne 14. decembra so otvorili novo ustanovljeno mladinsko gledališče z Ingoličevimi "Mladimi aktivisti." Ljudstvo se je polnoštevilno udeležilo otvoritvene predstave, ki je uspeła.

Sekretar iz okrajnega odbora LMS je v svojem nagovoru poudaril dolžnosti mladine in pomen današnjega kulturno prosvetnega dela. V okviru mladinskega gledališča bo imela vsa možnost razvoja tudi mladinska godba "Proleter," ki so jo prav tako pred kratkim ustanovili.

Ali ste naročnik "Enakopravnosti"? Če ste, ali so Vaši prijatelji in znanci? "Enakopravnost" je potrebna vsaki družini zaradi važnih vesti in vedno aktualnih člankov! Širite "Enakopravnost!"

ZAVAROVALNINO

proti
ognju, tatvini, avtomobilskim
nesrečam, itd.
preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.

Pokličite:

ENDicott 0718

The EMBASSY Bar

300 W. Center St., Anaheim, Calif.
V SREDIŠČU ORANŽNE DEŽELE
28 milj od Los Angeles na Route 101

Cocktails - pivo - žganje
Izvrstna hrana

PRIJAZNO SE PRIPOROČAMO PRIJATELJEM
IN ZNANCEM TER OBISKOVALCEM V
CALIFORNIJI, ZA OBISK

Lastnika:

Bill Sitter in Chas. Lusin
bivša Clevelandčana

**SLOVENSKA
KUCHARICA**

NOVA KNJIGA S KUHINJSKIMI RECEPTI,
sestavljena po Ivanki Zakrajšek v New Yorku

JE NAPRODAJ V URADU
"ENAKOPRAVNOSTI"

CENA KNJIGE \$5

PREŽIHOV VORANC:

JAMNICA

ROMAN SOSEKSE

Spisan leta 1941. tik pred razpadom stare Jugoslavije

(Nadaljevanje)

Čas se je nagnil že čez poldne in nekateri odborniki so pričeli postajati že nestrpni; njihove oči so nezaupljivo uhajale na mizo, kjer je Jank še vedno sedel pred plastjo nerešenih papirjev.

"Koliko pa je še tega?" je zeval Černjak, kateremu se je zaradi gostilne najbolj mudilo domov.

In res, kolo nesreč se ta dan za junaški občinski odbor še ni nehlo sukati. Prvi papir, ki ga je tajnik vzel s kupa, je bila prošnja stare Pernatovke za občinsko podporo njenima vnukinjama. Starka je občini sporočala to, kar je vsa okolica vedela, da je namreč zaradi bolezni postala za delo skoraj nesposobna in da ne ve, kako bi prerediti svoji siroti. Njej da za življenje tako ni več, toda skrbita jo vnukinji, ki sta zaradi tega obsojeni na gladovno smrt, ako se jih občina ne bo usmili.

Brž ko je tajnik prošnjo prebral, je večina bruhnila po sobi:

"Koga? Kdaj bo pa konec teh storij...?"

Nekateri so začeli obliivati znoj strahu in groze. Zdelo se jim je, da se občinska soba spremeni v grozno, temno žrelo, kamor se vse skupaj z njimi vred počasi, a ne vzdržno pogreza. Ko da bi se ves svet zarotil proti Jamnici in jo hotel pogubiti. Zdaj ni bilo treba šele Munka, da bi začel razvijati svoj nazor o škodljivosti mest, ker so Ardev, Kupljen in Pernjak skoraj drug drugega preklekali, ko so rohnili:

"Vedno ista stvar: nihče ne čede delati na kmetih, vse dere v mesto in hoče igrati gospodo, se lepo pblatičiti in hoditi v rokavicah naokrog... Poznamo takle reči. In potem se vračajo dekleta nazaj s pankrti... Kaj pa je bilo treba hoditi v mesto tej Pernatovi Lizi...? Mar bi ostala doma! Ti, ubogi kmet, pa redi potem vso to žlot. Ničesar ne damo...!"

"Saj vendar baba prosi! Kaj pa hoče še več?" se je ves ogoren vpraševal Ardev.

Govorili so, kakor bi bila Jamnica občestvo samih svetnikov in jo župnik Virej na novega leta dan, ko je s prižnice razlagal moralno bilanco minulega leta, ne bi bil primerjal z jamo prešušnikov.

"Pri tebi je Liza nazadnje služila..." je skoraj očitalo, če zaklical Mudaf Munku čez mizo.

"Seveda! Toda ali mislite, da ji je bilo mogoče ubraniti iti v mesto? Kakor da bi bilo vse zakleto..." je tožil Munk s svečanim glasom in zatajil, da je Liza prav za prav morala od hiše, ker jo je bil nekega večera zalotil v hlevu s še skoraj negodnim sinom Ladejem.

Ko je bil dotok odvečnih ljudi iz dežele v mesta že dovolj in vsestransko obdelan, se je ogorenje poleglo. Nesrečni papir s prošnjo Pernatovke je negibno ležal na mizi pred tajnikom in izžival oči večine odbornikov.

Toda najsi so ga še tako prebadali s pogledi, nesreče vendar niso mogli zadušiti. Tudi če bi do noči tako sedeli, bi stvari ne mogli rešiti. Zato je župan Stražnik dejal:

"Po toči zvoniti je prepozno, kar je, je. Otrok vendar ne moremo pustiti kar tako. Najbolje bi bilo, ako bi siroti kdo vzel za svoje..."

"Kaj pa je z očetom?" je vprašal Kova, kot da bi bil preslišal županov predlog.

"Z očetom ali z očetmi...? Moj Bog, saj nobenega ni mogoče iztakniti. Oče mlajše sirote je neki oficir, kakor je izpovedala Liza pred smrtjo, toda išči ga zdaj v sosednji državi, ko je vse propadlo. Tudi s prvo sirotjo je tako."

"Koliko je star večji otrok?" je vprašal Pernjak preudarno čez nekaj časa.

"Pet let, mlajša pa šele tri", je razložil župan z malodušnim glasom.

"Moj Bog, še dve leti ne bo za pašo!" je vzkliknil Pernjak razočarano.

"To zelo hitro mine, čez dve leti boš imel že pastirčko, čez nekaj let pa dekle. Dobro delo pa tudi nekaj velja," je hitel Pernjaku prigovarjati Munk.

"Vem, kako je s temi rečmi. Ko bo odrasla, ti bo pa fno pokazala," je odgovarjal Pernjak, a po kratkem premisleku vendar dodal: "Kljub temu bi dekletce vzel v rejo, samo z materjo se moram še prej zmeniti. Toda, koliko bi pa dobil rej-

nine za otroka, dokler ni za rabo?"

Pernjak je zvedavo pogledal po mokeh. Malo prej je še sam z drugimi robanil zbog nepotrebnih stroškov za take pankrte, a zdaj, ko je šlo za njegov žep, ga ni bilo sram zastaviti vprašanja. Toda mož je videl same dolge obraze, podobne tisti pasmi svinji, ki so jih redili na ložeški graščini.

Kdo ve, kako bi se bila ta reč zasukala, ako bi takrat Dvornik ne izjavil bahato:

"Jaz vzamem mlajšjo deklico v rejo, ne zahtevam pa nič."

Pernjak zdaj ni mogel drugače:

"Starejšo pa jaz. Menda nas takle pankrt ne bo zdelal."

"Ta zadeva je bila pa hitro rešena!" je veselo vzkliknil župan in se z dlanjo udaril po kolenu, kakor po kaki dobro uspehi kupčiji.

Tisti čas, ko je tajnik Jank s škrtajočim peresom zapisaval sklep občinskih mož v zapisnik, je stara Pernatovka ležala na postelji, poleg katere sta stali njeni mali vnukinji in ji strmelili v okrvavljene, bolne oči. Njena slabotna roka je božala drobniglavici otrok in njena brezbozna usta so polglasno govorila:

"Oh, vidve sirotici moji. Nikoli vaju ne bom zapustila. Ko bom spet zdrava, bosta imeli spet dovolj kruha. Za zdaj bode po dobri ljudje pomagali. In ko bosta odrasli in bom jaz že polnoma na kupu, bosta pa vidve meni pomagali. In tako bo mo skupaj, vedno skupaj, dokler bom živa. Saj nimam nikogar drugega na svetu kakor vaju... Moji drobnji sirotici!"

Zadeve, katere je bilo po tej točki še treba rešiti, niso bile take zamudne kakor že rešene in zato je občinskemu svetu posihmal šlo dele hitreje od rok. Bila je tu seveda še prošnja rejeve Vohneta za podporo, dalje prošnje nekih dobrodušnih družtev ter raznih odborov za postavljanje spomenikov širom po domovini, toda vse te reči občinski mozem niso belile glav. Domače zadeve niso bile pereče, tuje prošnje pa so kratkomalo soglasno odklonili. Seja se je naglo bližala svojemu koncu. Bil pa je tudi že čas, ker se je popoldan močno nagibal, možem pa je začelo kruliti po želodcih.

Ze prej se je zunaj v veži čulo ropotanje težkih korakov in, ko je občinski svet ravno reševal zadevo Pernatinih sirot, so se vrata nalop odprla in noter je pogledala glava beračice Ajte. Šele ko je župan Stražnik nahnulil, je glava izginila in so se vrata spet zaprla. Ko so se pa na možje pričeli dvigati s sedežev ter glasno preklinjati slabo vreme, ker je večina bila brez dežnikov, so se vrata spet odprla in v sobo je stopila najprej Ajta, za njo pa stara Kozjekinja iz Dražne. Medtem ko je Kozjekinja boječe obstala pri vratih, je Ajta stopala s počasnimi, enakomernimi koraki proti mizi, pri kateri je sedel še tajnik Jank v pogovoru z nekaterimi možmi. Njen obraz je bil trd in mrzel, njene oči pa kakor mrtve, ko je spregovorila s svojim navadnim, vtolim glasom:

"Ljubi moji možje! Ko ste doslej toliko govorili, naj bo zdaj še meni dovoljeno, da rečem besedo. Kaka pravica pa je to,

da sme eden vse imeti, drugi pa nič. Bogati Obertavc je iz Bunkovega in Munkovega gozda dobil zastonj nekaj sto kubikov lesa, jaz pa niti toliko tresk ne bi smela odnesti, kolikor jih morem na glavo naložiti. Ko sem šla zadnjič skozi Bunkov les, sem hodila po samih treskah. Ker doma nimam s čim netiti, sem naredila butaro in jo hotelo odnesti v bajto. Tedaj pa je skočil iz hoste mladi Bunk in začel vpiti nad menoj kakor obse-

den: "Ajta, le nagrabi, le odnesi, kolikor moreš! Vse boste požrli, le nosite, le žrite, da se boste enkrat nažrli..." Nato mi je iztrgal butaro iz rok in jo razmetal na vse strani. Po-vejte mi, možje, kakšna pravica je to...?"

Pri tem se starka ni ozrla v nobenega in se niti zmenila ni za pristojnost starega Munka, ki ji je napeto prisluškoval.

Nastala je mučna zadrega in možje so se jeli skrivaj spogledovati. Stari Munk je pzelelel, nekaterim pa je začelo iti na smeh. Toda glasu nihče ni dal od sebe. Mirni in čisto vsakdanji pojav te stare ženske s strahotnim, neznansko starim glasom je vse zmedel. Ajta je bila kakor prikazen z onega sveta. Nihče se ni maral spuščati z njo v prepir, ker so vedeli, da bi jo vsak izkupil, kajti babcica je vedela za skrivne grehe slehernega Jamničana. Nekateri so bili mišljenja, da je najbolje, če jo čimprej odkurijo. In Dvornik, Pernjak, Mudof ter Obad so se res obrnili proti izhodu in se mislili na tiem izmuzniti. To pa jim je preprečila druga starka, Kozjekova preužitkarica, ki je ostala pri vratih in je zdaj razširila roke, kakor da bi branila izhod, ter začela vresčati z jokojočim, obupanim glasom, ki je bil pravo nasprotje Ajtinega mirnega glasu:

"Možje, za božjo voljo, usmilite se me...! Ta mladi mi je peč podrl, moj lastni sin mi je peč podrl... In zdaj na zimo, pomislite, na zimo...! Ta mlada cafuta ga je nahušljala. Mene pa tako rado zebe... Pomagajte, pomagajte...!"

Občinski svet je bil mahoma zagoden med dve veliki zadregi; ena starka je stala kakor štor pri mizi in je še vedno zahtevala odgovor od nadučitelja Janka, ki se je zgrbil kakor jež in sramežljivo strmel v kup papirjev pred seboj, druga starka pa je kričala pri vratih in še vedno z razpetimi rokami branila izhod. Z lic tistih mož, katerim se je še malo prej vse skupaj dozdevalo smešno, je izginil zadnji smeh.

Šele čez nekaj časa so si možje iz ihtenja stare Kozjekinje mogli napraviti pravo sliko: Mladi Kozjek, večji bajtar iz Dražne, ki nikoli ni premilo ravnal s staro materjo, je svoji preužitkarici podrl peč v njeni kamri, da bi ne mogla kuriti in tratiti drv. Starka je imela pri hiši zapisan boren kot, ni pa imela zapisanih drv. Če bi bilo pri Kozjeku vsega toliko, kolikor je bilo drv, bi bil Kozjek brez dvoma najbogatejši posestnik v Dražni...

Iz zagate je občinski svet rešila sama Ajta, ki se je, ne da bi čakala na njegov pravdorek, naenkrat obrnila od mize in s trdimi koraki molče odšla proti vratom, odrinila stran še vedno stokačo preužitkarico ter odropotala na cesto. Zdaj je bila pot odprta in nekaj mož je takoj planilo za njo pod mlo nebo; ne oziraje se na dež, ki je lil, kakor da bi se bil kdo obesil. Kot bi trenil, so v sobi ostali

da sme eden vse imeti, drugi pa nič. Bogati Obertavc je iz Bunkovega in Munkovega gozda dobil zastonj nekaj sto kubikov lesa, jaz pa niti toliko tresk ne bi smela odnesti, kolikor jih morem na glavo naložiti. Ko sem šla zadnjič skozi Bunkov les, sem hodila po samih treskah. Ker doma nimam s čim netiti, sem naredila butaro in jo hotelo odnesti v bajto. Tedaj pa je skočil iz hoste mladi Bunk in začel vpiti nad menoj kakor obse-

den: "Ajta, le nagrabi, le odnesi, kolikor moreš! Vse boste požrli, le nosite, le žrite, da se boste enkrat nažrli..." Nato mi je iztrgal butaro iz rok in jo razmetal na vse strani. Po-vejte mi, možje, kakšna pravica je to...?"

Pri tem se starka ni ozrla v nobenega in se niti zmenila ni za pristojnost starega Munka, ki ji je napeto prisluškoval.

Nastala je mučna zadrega in možje so se jeli skrivaj spogledovati. Stari Munk je pzelelel, nekaterim pa je začelo iti na smeh. Toda glasu nihče ni dal od sebe. Mirni in čisto vsakdanji pojav te stare ženske s strahotnim, neznansko starim glasom je vse zmedel. Ajta je bila kakor prikazen z onega sveta. Nihče se ni maral spuščati z njo v prepir, ker so vedeli, da bi jo vsak izkupil, kajti babcica je vedela za skrivne grehe slehernega Jamničana. Nekateri so bili mišljenja, da je najbolje, če jo čimprej odkurijo. In Dvornik, Pernjak, Mudof ter Obad so se res obrnili proti izhodu in se mislili na tiem izmuzniti. To pa jim je preprečila druga starka, Kozjekova preužitkarica, ki je ostala pri vratih in je zdaj razširila roke, kakor da bi branila izhod, ter začela vresčati z jokojočim, obupanim glasom, ki je bil pravo nasprotje Ajtinega mirnega glasu:

"Možje, za božjo voljo, usmilite se me...! Ta mladi mi je peč podrl, moj lastni sin mi je peč podrl... In zdaj na zimo, pomislite, na zimo...! Ta mlada cafuta ga je nahušljala. Mene pa tako rado zebe... Pomagajte, pomagajte...!"

Občinski svet je bil mahoma zagoden med dve veliki zadregi; ena starka je stala kakor štor pri mizi in je še vedno zahtevala odgovor od nadučitelja Janka, ki se je zgrbil kakor jež in sramežljivo strmel v kup papirjev pred seboj, druga starka pa je kričala pri vratih in še vedno z razpetimi rokami branila izhod. Z lic tistih mož, katerim se je še malo prej vse skupaj dozdevalo smešno, je izginil zadnji smeh.

Šele čez nekaj časa so si možje iz ihtenja stare Kozjekinje mogli napraviti pravo sliko: Mladi Kozjek, večji bajtar iz Dražne, ki nikoli ni premilo ravnal s staro materjo, je svoji preužitkarici podrl peč v njeni kamri, da bi ne mogla kuriti in tratiti drv. Starka je imela pri hiši zapisan boren kot, ni pa imela zapisanih drv. Če bi bilo pri Kozjeku vsega toliko, kolikor je bilo drv, bi bil Kozjek brez dvoma najbogatejši posestnik v Dražni...

Iz zagate je občinski svet rešila sama Ajta, ki se je, ne da bi čakala na njegov pravdorek, naenkrat obrnila od mize in s trdimi koraki molče odšla proti vratom, odrinila stran še vedno stokačo preužitkarico ter odropotala na cesto. Zdaj je bila pot odprta in nekaj mož je takoj planilo za njo pod mlo nebo; ne oziraje se na dež, ki je lil, kakor da bi se bil kdo obesil. Kot bi trenil, so v sobi ostali

da sme eden vse imeti, drugi pa nič. Bogati Obertavc je iz Bunkovega in Munkovega gozda dobil zastonj nekaj sto kubikov lesa, jaz pa niti toliko tresk ne bi smela odnesti, kolikor jih morem na glavo naložiti. Ko sem šla zadnjič skozi Bunkov les, sem hodila po samih treskah. Ker doma nimam s čim netiti, sem naredila butaro in jo hotelo odnesti v bajto. Tedaj pa je skočil iz hoste mladi Bunk in začel vpiti nad menoj kakor obse-

den: "Ajta, le nagrabi, le odnesi, kolikor moreš! Vse boste požrli, le nosite, le žrite, da se boste enkrat nažrli..." Nato mi je iztrgal butaro iz rok in jo razmetal na vse strani. Po-vejte mi, možje, kakšna pravica je to...?"

Pri tem se starka ni ozrla v nobenega in se niti zmenila ni za pristojnost starega Munka, ki ji je napeto prisluškoval.

Nastala je mučna zadrega in možje so se jeli skrivaj spogledovati. Stari Munk je pzelelel, nekaterim pa je začelo iti na smeh. Toda glasu nihče ni dal od sebe. Mirni in čisto vsakdanji pojav te stare ženske s strahotnim, neznansko starim glasom je vse zmedel. Ajta je bila kakor prikazen z onega sveta. Nihče se ni maral spuščati z njo v prepir, ker so vedeli, da bi jo vsak izkupil, kajti babcica je vedela za skrivne grehe slehernega Jamničana. Nekateri so bili mišljenja, da je najbolje, če jo čimprej odkurijo. In Dvornik, Pernjak, Mudof ter Obad so se res obrnili proti izhodu in se mislili na tiem izmuzniti. To pa jim je preprečila druga starka, Kozjekova preužitkarica, ki je ostala pri vratih in je zdaj razširila roke, kakor da bi branila izhod, ter začela vresčati z jokojočim, obupanim glasom, ki je bil pravo nasprotje Ajtinega mirnega glasu:

"Možje, za božjo voljo, usmilite se me...! Ta mladi mi je peč podrl, moj lastni sin mi je peč podrl... In zdaj na zimo, pomislite, na zimo...! Ta mlada cafuta ga je nahušljala. Mene pa tako rado zebe... Pomagajte, pomagajte...!"

lego leta, ne bi bil primerjal z jamo prešušnikov.

"Pri tebi je Liza nazadnje služila..." je skoraj očitalo, če zaklical Mudaf Munku čez mizo.

"Seveda! Toda ali mislite, da ji je bilo mogoče ubraniti iti v mesto? Kakor da bi bilo vse zakleto..." je tožil Munk s svečanim glasom in zatajil, da je Liza prav za prav morala od hiše, ker jo je bil nekega večera zalotil v hlevu s še skoraj negodnim sinom Ladejem.

Ko je bil dotok odvečnih ljudi iz dežele v mesta že dovolj in vsestransko obdelan, se je ogorenje poleglo. Nesrečni papir s prošnjo Pernatovke je negibno ležal na mizi pred tajnikom in izžival oči večine odbornikov.

Toda najsi so ga še tako prebadali s pogledi, nesreče vendar niso mogli zadušiti. Tudi če bi do noči tako sedeli, bi stvari ne mogli rešiti. Zato je župan Stražnik dejal:

"Po toči zvoniti je prepozno, kar je, je. Otrok vendar ne moremo pustiti kar tako. Najbolje bi bilo, ako bi siroti kdo vzel za svoje..."

"Kaj pa je z očetom?" je vprašal Kova, kot da bi bil preslišal županov predlog.

"Z očetom ali z očetmi...? Moj Bog, saj nobenega ni mogoče iztakniti. Oče mlajše sirote je neki oficir, kakor je izpovedala Liza pred smrtjo, toda išči ga zdaj v sosednji državi, ko je vse propadlo. Tudi s prvo sirotjo je tako."

"Koliko je star večji otrok?" je vprašal Pernjak preudarno čez nekaj časa.

"Pet let, mlajša pa šele tri", je razložil župan z malodušnim glasom.

"Moj Bog, še dve leti ne bo za pašo!" je vzkliknil Pernjak razočarano.

"To zelo hitro mine, čez dve leti boš imel že pastirčko, čez nekaj let pa dekle. Dobro delo pa tudi nekaj velja," je hitel Pernjaku prigovarjati Munk.

"Vem, kako je s temi rečmi. Ko bo odrasla, ti bo pa fno pokazala," je odgovarjal Pernjak, a po kratkem premisleku vendar dodal: "Kljub temu bi dekletce vzel v rejo, samo z materjo se moram še prej zmeniti. Toda, koliko bi pa dobil rej-

nine za otroka, dokler ni za rabo?"

Pernjak je zvedavo pogledal po mokeh. Malo prej je še sam z drugimi robanil zbog nepotrebnih stroškov za take pankrte, a zdaj, ko je šlo za njegov žep, ga ni bilo sram zastaviti vprašanja. Toda mož je videl same dolge obraze, podobne tisti pasmi svinji, ki so jih redili na ložeški graščini.

Kdo ve, kako bi se bila ta reč zasukala, ako bi takrat Dvornik ne izjavil bahato:

"Jaz vzamem mlajšjo deklico v rejo, ne zahtevam pa nič."

Pernjak zdaj ni mogel drugače:

"Starejšo pa jaz. Menda nas takle pankrt ne bo zdelal."

"Ta zadeva je bila pa hitro rešena!" je veselo vzkliknil župan in se z dlanjo udaril po kolenu, kakor po kaki dobro uspehi kupčiji.

Tisti čas, ko je tajnik Jank s škrtajočim peresom zapisaval sklep občinskih mož v zapisnik, je stara Pernatovka ležala na postelji, poleg katere sta stali njeni mali vnukinji in ji strmelili v okrvavljene, bolne oči. Njena slabotna roka je božala drobniglavici otrok in njena brezbozna usta so polglasno govorila:

"Oh, vidve sirotici moji. Nikoli vaju ne bom zapustila. Ko bom spet zdrava, bosta imeli spet dovolj kruha. Za zdaj bode po dobri ljudje pomagali. In ko bosta odrasli in bom jaz že polnoma na kupu, bosta pa vidve meni pomagali. In tako bo mo skupaj, vedno skupaj, dokler bom živa. Saj nimam nikogar drugega na svetu kakor vaju... Moji drobnji sirotici!"

Zadeve, katere je bilo po tej točki še treba rešiti, niso bile take zamudne kakor že rešene in zato je občinskemu svetu posihmal šlo dele hitreje od rok. Bila je tu seveda še prošnja rejeve Vohneta za podporo, dalje prošnje nekih dobrodušnih družtev ter raznih odborov za postavljanje spomenikov širom po domovini, toda vse te reči občinski mozem niso belile glav. Domače zadeve niso bile pereče, tuje prošnje pa so kratkomalo soglasno odklonili. Seja se je naglo bližala svojemu koncu. Bil pa je tudi že čas, ker se je popoldan močno nagibal, možem pa je začelo kruliti po želodcih.

Ze prej se je zunaj v veži čulo ropotanje težkih korakov in, ko je občinski svet ravno reševal zadevo Pernatinih sirot, so se vrata nalop odprla in noter je pogledala glava beračice Ajte. Šele ko je župan Stražnik nahnulil, je glava izginila in so se vrata spet zaprla. Ko so se pa na možje pričeli dvigati s sedežev ter glasno preklinjati slabo vreme, ker je večina bila brez dežnikov, so se vrata spet odprla in v sobo je stopila najprej Ajta, za njo pa stara Kozjekinja iz Dražne. Medtem ko je Kozjekinja boječe obstala pri vratih, je Ajta stopala s počasnimi, enakomernimi koraki proti mizi, pri kateri je sedel še tajnik Jank v pogovoru z nekaterimi možmi. Njen obraz je bil trd in mrzel, njene oči pa kakor mrtve, ko je spregovorila s svojim navadnim, vtolim glasom:

"Ljubi moji možje! Ko ste doslej toliko govorili, naj bo zdaj še meni dovoljeno, da rečem besedo. Kaka pravica pa je to,

da sme eden vse imeti, drugi pa nič. Bogati Obertavc je iz Bunkovega in Munkovega gozda dobil zastonj nekaj sto kubikov lesa, jaz pa niti toliko tresk ne bi smela odnesti, kolikor jih morem na glavo naložiti. Ko sem šla zadnjič skozi Bunkov les, sem hodila po samih treskah. Ker doma nimam s čim netiti, sem naredila butaro in jo hotelo odnesti v bajto. Tedaj pa je skočil iz hoste mladi Bunk in začel vpiti nad menoj kakor obse-

den: "Ajta, le nagrabi, le odnesi, kolikor moreš! Vse boste požrli, le nosite, le žrite, da se boste enkrat nažrli..." Nato mi je iztrgal butaro iz rok in jo razmetal na vse strani. Po-vejte mi, možje, kakšna pravica je to...?"

Pri tem se starka ni ozrla v nobenega in se niti zmenila ni za pristojnost starega Munka, ki ji je napeto prisluškoval.

Nastala je mučna zadrega in možje so se jeli skrivaj spogledovati. Stari Munk je pzelelel, nekaterim pa je začelo iti na smeh. Toda glasu nihče ni dal od sebe. Mirni in čisto vsakdanji pojav te stare ženske s strahotnim, neznansko starim glasom je vse zmedel. Ajta je bila kakor prikazen z onega sveta. Nihče se ni maral spuščati z njo v prepir, ker so vedeli, da bi jo vsak izkupil, kajti babcica je vedela za skrivne grehe slehernega Jamničana. Nekateri so bili mišljenja, da je najbolje, če jo čimprej odkurijo. In Dvornik, Pernjak, Mudof ter Obad so se res obrnili proti izhodu in se mislili na tiem izmuzniti. To pa jim je preprečila druga starka, Kozjekova preužitkarica, ki je ostala pri vratih in je zdaj razširila roke, kakor da bi branila izhod, ter začela vresčati z jokojočim, obupanim glasom, ki je bil pravo nasprotje Ajtinega mirnega glasu:

"Možje, za božjo voljo, usmilite se me...! Ta mladi mi je peč podrl, moj lastni sin mi je peč podrl... In zdaj na zimo, pomislite, na zimo...! Ta mlada cafuta ga je nahušljala. Mene pa tako rado zebe... Pomagajte, pomagajte...!"

Občinski svet je bil mahoma zagoden med dve veliki zadregi; ena starka je stala kakor štor pri mizi in je še vedno zahtevala odgovor od nadučitelja Janka, ki se je zgrbil kakor jež in sramežljivo strmel v kup papirjev pred seboj, druga starka pa je kričala pri vratih in še vedno z razpetimi rokami branila izhod. Z lic tistih mož, katerim se je še malo prej vse skupaj dozdevalo smešno, je izginil zadnji smeh.

Šele čez nekaj časa so si možje iz ihtenja stare Kozjekinje mogli napraviti pravo sliko: Mladi Kozjek, večji bajtar iz Dražne, ki nikoli ni premilo ravnal s staro materjo, je svoji preužitkarici podrl peč v njeni kamri, da bi ne mogla kuriti in tratiti drv. Starka je imela pri hiši zapisan boren kot, ni pa imela zapisanih drv. Če bi bilo pri Kozjeku vsega toliko, kolikor je bilo drv, bi bil Kozjek brez dvoma najbogatejši posestnik v Dražni...

Iz zagate je občinski svet rešila sama Ajta, ki se je, ne da bi čakala na njegov pravdorek, naenkrat obrnila od mize in s trdimi koraki molče odšla proti vratom, odrinila stran še vedno stokačo preužitkarico ter odropotala na cesto. Zdaj je bila pot odprta in nekaj mož je takoj planilo za njo pod mlo nebo; ne oziraje se na dež, ki je lil, kakor da bi se bil kdo obesil. Kot bi trenil, so v sobi ostali

da sme eden vse imeti, drugi pa nič. Bogati Obertavc je iz Bunkovega in Munkovega gozda dobil zastonj nekaj sto kubikov lesa, jaz pa niti toliko tresk ne bi smela odnesti, kolikor jih morem na glavo naložiti. Ko sem šla zadnjič skozi Bunkov les, sem hodila po samih treskah. Ker doma nimam s čim netiti, sem naredila butaro in jo hotelo odnesti v bajto. Tedaj pa je skočil iz hoste mladi Bunk in začel vpiti nad menoj kakor obse-

den: "Ajta, le nagrabi, le odnesi, kolikor moreš! Vse boste požrli, le nosite, le žrite, da se boste enkrat nažrli..." Nato mi je iztrgal butaro iz rok in jo razmetal na vse strani. Po-vejte mi, možje, kakšna pravica je to...?"

Pri tem se starka ni ozrla v nobenega in se niti zmenila ni za pristojnost starega Munka, ki ji je napeto prisluškoval.

Nastala je mučna zadrega in možje so se jeli skrivaj spogledovati. Stari Munk je pzelelel, nekaterim pa je začelo iti na smeh. Toda glasu nihče ni dal od sebe. Mirni in čisto vsakdanji pojav te stare ženske s strahotnim, neznansko starim glasom je vse zmedel. Ajta je bila kakor prikazen z onega sveta. Nihče se ni maral spuščati z njo v prepir, ker so vedeli, da bi jo vsak izkupil, kajti babcica je vedela za skrivne grehe slehernega Jamničana. Nekateri so bili mišljenja, da je najbolje, če jo čimprej odkurijo. In Dvornik, Pernjak, Mudof ter Obad so se res obrnili proti izhodu in se mislili na tiem izmuzniti. To pa jim je preprečila druga starka, Kozjekova preužitkarica, ki je ostala pri vratih in je zdaj razširila roke, kakor da bi branila izhod, ter začela vresčati z jokojočim, obupanim glasom, ki je bil pravo nasprotje Ajtinega mirnega glasu:

"Možje, za božjo voljo, usmilite se me...! Ta mladi mi je peč podrl, moj lastni sin mi je peč podrl... In zdaj na zimo, pomislite, na zimo...! Ta mlada cafuta ga je nahušljala. Mene pa tako rado zebe... Pomagajte, pomagajte...!"

Občinski svet je bil mahoma zagoden med dve veliki zadregi; ena starka je stala kakor štor pri mizi in je še vedno zahtevala odgovor od nadučitelja Janka, ki se je zgrbil kakor jež in sramežljivo strmel v kup papirjev pred seboj, druga starka pa je kričala pri vratih in še vedno z razpetimi rokami branila izhod. Z lic tistih mož, katerim se je še malo prej vse skupaj dozdevalo smešno, je izginil zadnji smeh.

Šele čez nekaj časa so si možje iz ihtenja stare Kozjekinje mogli napraviti pravo sliko: Mladi Kozjek, večji bajtar iz Dražne, ki nikoli ni premilo ravnal s staro materjo, je svoji preužitkarici podrl peč v njeni kamri, da bi ne mogla kuriti in tratiti drv. Starka je imela pri hiši zapisan boren kot, ni pa imela zapisanih drv. Če bi bilo pri Kozjeku vsega toliko, kolikor je bilo drv, bi bil Kozjek brez dvoma najbogatejši posestnik v Dražni...

Iz zagate je občinski svet rešila sama Ajta, ki se je, ne da bi čak